

Het soortenrijkdom herstellen in de Schoorlse Duinen

In de Schoorlse Duinen bevinden zich de hoogste duinen en het breedste duingebied van Nederland. Een prachtig en bijzonder natuurgebied waar recreanten graag wandelen en fietsen langs de duinvalleien en de in het oog springende heide. Ondanks dat de natuur lokaal sterk onder druk staat, herbergen de Schoorlse Duinen veel bijzondere en zeldzame planten- en insectensoorten zoals de klimopwateranonkel. Om het duingebied duurzaam te behouden voor de toekomst wordt er gekeken hoe het gebied nog dynamischer gemaakt kan worden en hoe recreatie en natuurbescherming het beste samengaan.

In de vorige eeuw is het duingebied, dat ligt in de gemeente Bergen, beplant met helmgras en naaldbos om de achterliggende gemeenten te beschermen tegen het opstuivende zand. Mede hierdoor dreigt nu de kwaliteit van de natuur achteruit te gaan doordat belangrijke natuurlijke processen die essentieel zijn voor gezonde duinen veel minder plaatsvinden. Zo is de dynamiek van wind en zand, waardoor duinen ontstaan en kunnen blijven verjongen, grotendeels weggefallen. Dit gaat ten koste van de milieudiversiteit in het gehele duingebied.

De wind is namelijk een cruciale factor bij de ontwikkeling van natuur en landschap. Het zand wordt opgeworpen en opgestoven tot duinen. Eerst kleine 'embryonale' duinen, vervolgens de hogere jonge duinen van de zeereep (witte duinen) en dan de oudere duinen (grijze duinen).

De grond- en waterdynamiek is bepalend voor de aanwezigheid van vochtige duinmilieus. Dit begint met de infiltratie van regenwater dat een zoetwaterbel onder de duinen vormt. Dit water stroomt vervolgens naar de flanken van het duinmassief en komt daar aan de oppervlakte. Voorbeelden zijn het Hargergat, een duinrel met veel zeldzame planten- en insectensoorten, en de Pirolavallei.

Wat zijn de knelpunten?

De kwaliteit van de natuur dreigt achteruit te gaan doordat belangrijke natuurlijke processen die essentieel zijn voor gezonde duinen veel minder plaatsvinden. Zo is de dynamiek van wind en zand, waardoor duinen ontstaan en kunnen blijven verjongen, grotendeels weggefallen. Dit gaat ten koste van de milieudiversiteit in het gehele duingebied. De wind is namelijk een cruciale factor bij de ontwikkeling van natuur en landschap. Het zand wordt opgeworpen en opgestoven tot duinen. Eerst kleine 'embryonale' duinen, vervolgens de hogere jonge duinen van de zeereep (witte duinen) en dan de oudere duinen (grijze duinen).

Andere knelpunten zijn verbossing en veroudering van heidevegetaties, de verdroging in de laaggelegen duinvalleien, het te grote aandeel naaldbos en de verrijking van vegetatie door stikstofneerslag afkomstig van verkeer, industrie en landbouw in onder meer de duinbeek in het Hargergat. Hierdoor zijn veel kenmerkende planten, dieren en insecten zoals de kleine pimpernel, tapuit, draaihals, patrijs en duinparelmoervlinder de laatste tijd zeldzaam geworden of al uit de duinen verdwenen.

Welke maatregelen zijn nodig?

Belangrijkste taak voor de provincie Noord-Holland is het herstellen van de natuurlijke processen die op dit moment onvoldoende werken in het duingebied. Er worden verschillende maatregelen genomen om het soortenrijkdom in het duingebied in stand te houden of waar nodig te herstellen.

In de zeereep

Hier en daar wordt de helmvegetatie direct langs de kust verwijderd. Omdat het duinmassief zo breed is, kan dit zonder problemen voor de veiligheid. Na het verwijderen van de vegetatie worden de duinen langs de gehele kustlijn (de zeereep) vrijgegeven aan de invloed van wind en water. Deze stuifplekken zorgen in de witte duinen voor meer onbegroeid zand dat kan verstuiven. Als gevolg van deze maatregel zal de kwaliteit en de omvang van de witte en embryonale 'wandelende' duinen toenemen zodat de dynamiek zich weer kan herstellen.

In het open duin en middenduin

Om vergrassing en dichtgroeien van grijze duinen tegen te gaan, worden delen van het duingebied geplagd en begraasd door Schotse hooglanders, paarden en pony's. Op een aantal plaatsen worden de grijze duinen geplagd tot op de schrale bodem om zo door verstuiwing vochtige duinvalleien te laten ontstaan.

Om de oppervlakte grijze duinen te vergroten, wordt een deel van het naaldbos omgevormd tot open duingebied. Deze gerichte bomenkap draagt ook bij aan de verhoging van het grondwaterpeil waardoor zich weer vochtige duinvalleien kunnen ontwikkelen.

De kwaliteit van de droge duinheiden wordt verbeterd door omvorming van bossen naar open duin ten westen van de grote heidevlakten. Hierdoor neemt de verbossing van de heide af. Dat gebeurt door het verwijderen van struweel (begroeiingen van struiken en bomen tot 5 meter hoog), chopperen (een soort tussenvorm van maaien en plagen waarbij de vegetatie en een deel van de bovenste humuslaag vol voedingsstoffen wordt verwijderd) van eenzijdige heidevegetaties en door begrazing.

De kwaliteit van de beken en rivieren met waterplanten zoals het Hargergat wordt ook verbeterd. Onder meer de neerslag van stikstof zorgt voor een teveel aan voedingsstoffen wat leidt tot verrijking van de vegetatie. Dit is slecht voor de biodiversiteit. Daarom wordt het slib uit het water gebaggerd en wordt het aangrenzende grasland geplagd. Ook is het de bedoeling om de greppels met kwetsbare watervegetatie (zoals waterranonkels) te verruimen.

In het binnenduin

Om het duinbos te vergroten en de kwaliteit van de beboste duinen te verbeteren, wordt het naaldbos langzaam omgevormd tot loofbos door selectief naaldbomen te kappen. Dit heeft tevens een positief effect op het grondwaterpeil en moet de verdroging van het duingebied tegengaan.

Invloed op de omgeving

Bestaande activiteiten in de omgeving zoals recreatie en landbouw kunnen gewoon doorgaan. Deze activiteiten hebben in de huidige vorm geen negatieve invloed op het natuurgebied. De te nemen beheermaatregelen hebben op hun beurt geen nadelig effect op de activiteiten die in en rondom het duingebied plaatsvinden.

Bekijk hier het hele [beheerplan](#)

